

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

♦ אבות ב ♦

ערב שב"ק פרשת אמור תשעד

דברות קודש

כ"ק מרן רבינו שליט"א

ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו, ולהלן בפסוק (כב, א, ב), כתב וידבר ה' אל משה לאמור דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקודשי ישראל וגו'.

ויש לדקדק בפסוקים האלו באמרו "אמור" ולא אמר ודיברת או וציית, וגם הכפל לשון שאמר "אמור" ואמרת, וגם מה שכתב הכהנים בני אהרן, האם אנו יודעים מי הם הכהנים, אם לא שהם בני אהרן. וכן להלן (בפסוק כב, א, ב) כתב דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקודשי בני ישראל וגו' ולא קאמר הכהנים.

והנה רש"י הק' כתב ליישב כמה מהדקדוקים שמה שאמר הכתוב אמו רואמרת הכוונה הוא להזהיר גדולים על הקטנים, ומש"כ בני אהרן הכהנים, הוא כדי להוציא את החללים וכן לאפוקי בנות אהרן, אבל בעלי מומין הם בכלל בני אהרן, וכשרים הם ויש בהם כל מצוות הכהונה.

והנה נפרש בעז"ה הפסוקים הק' בדרך רמז בעניני מוסר וחסידות, ומקודם נקדים להביא דברי קודשו של הרבי ר' אלימלך זי"ע בספרו הק' נועם אלימלך שכתב לומר כך, שיש שני גווני צדיקים, יש צדיקים שהם נתקדשו מאבותיהם, שהיו קדושים ויראים ושלמים, ולכן התורה מחזרת על אכסניא שלה והם מלאים תורה ומצוות, ומחמת שזכות אבותם מסייעתם, אבל לפעמים הם יכולים לבוא על ידי זה לפניו וגדלות ויפלו מהר ממדרגתם.

אבל יש צדיקים הנקראים "נזירים" על שם פרישותם מעצמם מכיון שהם בני עניי הדעת, והצדיקים ההם לא במהרה הם יכולים ליפול ממדרגתם הקושה, דמכיון שאין להם על מה שיסמוכו, הם נכנעים בדעתם ומשגיחים על עצמם בעינא פקיא תמיד בלי הפסק שלא יפלו ח"ו ממדרגותם חזו מש"כ "אמור אל הכהנים בני אהרן" שזה רמז לאותן הצדיקים אשר הם בני צדיקים והם נראים "בני אהרן" תזהיר אותם מאוד שלא יעלה על מחשבתם כלל יחוס אבותיהם, ורק שינזרו ויפרשו לעצמם פרישות מחדש ויבחרו להם הדרך הטובה, זה מה שכתב דבר אל אהרן ואל בניו, וינזרו מקודשי בני ישראל, ר"ל שגם הם יהיו נזירים ופרושים מעצמם וישגיחו גם כן על עצמם מאוד, ולא ישגיחו על זכות אבותם, כדי שלא יבוא להם חלילה, איזה התנשאות מחמת יחוסיהם, כי תועבת ה' כל גבה לב.

זהו פירוש "אמור ואמרת" שהוא רמז לשתי מדריגות, שה' ציוה למשה שהוא צריך לחזור הדבר אליהם ולכפול להם הדבר, כדי שלא יחשבו שזכות אבותם הוא מסייעתם, ויפלו חלילה, ע"י זה לגיאות, ואז לא יפעלו כלום, זה מה שכתב "ואמרת אליהם פירוש שלא ישגיחו על זכות אבותיהם, כי אם על עצמם, זהו אמירה שתאמר להם את תיבת "אליהם" שיביטו רק על עצמם, זהו אמירה שתאמר להם את תיבת אליהם, שיביטו רק על עצמם כאילו אין להם זכות אבות כלל, זהו מש"כ לנפש לא יטמא בעמיו" כי על ידי עמיו, שהם היחוס אבותם, הם יכולים לטמא הנפש, ולכן הוכפל להם הדבר הזה מאוד, שיהיה להם הרגל דבר, ויבחרו הדרך הישרה ואז טוב להם ע"כ.

דברי אלוקים חיים

וקדשתו (כא-ח) פרש"י: בעל כרחו.

מכאן כי רק כהן הבורח מן הכבוד עליך לכבדו בעל כרחו. אבל מי שמעוניין בכבוד אין אתה מצווה על כבודו...

(הרה"ק יצחק מווארקא זצ"ל)

לחם אלוקי מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל. ולעיל מינה סיים הכתוב מו"ם ב"ו את לחם אלוקי לא יגש להקריב (כ"א, כא) שאם ידמה מאן דהוא בנפשיה כי יכול להעלות ניצוצי הקודש השירים במאכל ומשתה, כל זה אינינו כי אם דמיון והבל רוח, כל שעדין לא תיקן את עצמו וניצוציו משוקעין עדיין בתוך הקליפות איך יוכל האדם לתקן ניצוצין אחרים, ואם כן **את** לרבות הניצוצות הדבוקים בתוך **לחם אלוקי לא יגש להקריב** אלא באם ירצה לאכול לחם אלוקי דהיינו מהקדושה אז **מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל** באופן שיתקשר עצמו להיות דבוק עם צדיקים וקדשי עליון הקרוין קדשי קדשים, או צדיקים יותר קטנים אשר יכוננו בתואר קדשים, והם יחדשו רוח נכון בקרבנו, לצד היותם כהנים קדמיה ית' ומשולחן גבוה קאכלי (ביצה כ"א ע"א)

(כ"ק אדמו"ר זי"ע בעל חוקי חיים משומרי אמונים)

והניף את העומר לפני ה' (כ"ג י"א). והניף הוא לשון ניאוף, פירוש שאפילו מי שנואף עצמו בעבירה גדולה כזו – את העומר – כשהוא מקושר עם הצדיק – נמחל לו, זה מרומז בתיבת את העומר – רומז על הצדיק, וכמאמרם ז"ל (סנהדרין ק') עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות, ועומר מספרו ש"י, ובהתקשרותך עמו אזי תזכה שתהיה לפני ה', ובלבד שלא יוסיף חטא על פשע, וישמור עצמו להבא שלא ישוב לכסלה.

(אור לשמים)

וספרתם לכם ממחרת השבת. (כג, טו) הנה עיקר בקשתם של ישראל הוא שיכלו לעבוד את השי"ת כראוי, חזו כל מגמתם בעתירתם לפניו, ולא על צרכם ופרנסתם. אמנם יש עת לישראל שאינם במדרגה זו ומתפללים להשי"ת עבור עניני צרכם ופרנסתם, אפס כשישראל הם במדרגה גדולה, אז אינם חושבים בכלל להעתיך עבור צרכם. הנה זו המדרגה לבקש הכל עבור עבודת ה' זה נקרא שבת, כי שבת הוא מעין עולם הבא ואין שום אחיזה מעולם הזה, חוזה כוונת הפסוק "וספרתם לכם" – מלשון ספיר ומאיר – פירוש אימתי תביאו בהירות בעסקי ה"לכם" בעניני פרנסה וצרכי האדם "ממחרת השבת" כשאתם בבחינת אחר השבת, אמנם כשאתם בבחינת השבת אזי ישכח מאצליכם לבקש טובה עבורכם.

(קדושת לוי)

ולקחתם לכם פרי עץ הדר (כג' מ') כאשר תקדשו את הדברים הגשמיים 'לכם' אזי הם יתעלו להיות 'פרי עץ הדר'.

(אמרי חיים)

המוציא אתכם מארץ מצרים (כב' לג') מארץ מצרים מבית עבדים שהוא תכלית שני היציאות שיגמור רק לעתיד לכן ראשי תיבות מארץ מצרים מבית עבדים כמספר 'קץ' וסופי תיבות כמספר 'תקע' מבית עבדים עם האותיות והכולל כמספר בשופר' שהוא תקע בשופר גדול שהוא לעדן קץ במהרה.

(כ"ק אדמו"ר ז"ב' שולחן הטהור זי"ע משומרי אמונים)

אהרן ואמרת אליהם" כלומר שרק להם תגיד שהם צדיקים וישמעו בקולך.

ועוד הבאנו בשבוע שעבר לפרש על פי דברי השלה"ק על הפסוק אל תוכיח לך פן ישנאיך אבל תוכיח חכם ויאהובך, כלומר שאדם הרוצה להוכיח להשני אל יוכיחו בכעס ובגנאי לומר לו לך אתה, אלא יאמר לו שחכם אתה ולמה תעשה שטות כזאת, ואז הוא יאהב אותך ויקבל תוכחתך. ולפי זה גם כאן שכוונת הפסוק לומר למשה שיאמר אל הכהנים הק' שהם בני אהרן הק', ולכן נאה להם שלא יטמאו את עצמם לנפש, ואז זה יעשה פרי שיקבלו את דבריו שהם דברי אלוקים חיים ומאת ה' יתברך הם נאמרים.

והנה אנו נמצאים בימי הספירה שהמה ימי הקטנות שנוהג בהם בדיני אבלות במקצתם מחמת פטירתם של תלמידי רבי עקיבא, ופרשת אמור נמצא בימים האלו, ובזו הפרשה כתוב שמירת שבת וכל המועדים וימים הטובים שהם ימי הגדלות כנודע, ומובא (בספר חיים ושלום) מהרה"ק המנחת אלעזר ז"ע שהכוונה בזה להאיר בהם מבחינת גדלות בתוך ימי הדינים והקטנות להמתקן, חזק שפירש רש"י הק' להזהיר גדולים על הקטנים, שלהזהיר זה הוא מלשון "זהירו כזוהר הרקיע" וקאמר הכוונה שקריאת ימי הגדלות של הימים טובים שכתובין בפרשה זו הוא כדי להזהיר גדולים על הקטנים, בימים אלו של ספירה כדי להאיר לנו את הימים האלו.

והנה אנו נמצאים סמוכין ליום הנורא והקדוש של ל"ג בעומר שהוא יום הילולא דר' שמעון בר יוחאי התנא הק' אשר גילה האור המופלא של הזוהר הק' המאיר לעולם כולה באור זרוע לצדיק הק' הרשב"י וחבריו הק' שהם בבחינת זהירו כזוהר הרקיע שבזכותם נזכה להיגאל בגאולה השלימה, וכמו שכתבו הספרים הק' שבזכות גילוי תורת הרשב"י שזה פנימיות התורה ובעיקר הגילויים הנוראים של האריז"ל וחבריו הק' ועד גילוי תורת הבעש"ט הק' שבזכותם נזכה להיגאל בגאולה השלימה וכמו שכתוב בספר הק' דגל מחנה אפרים בפרשת בשלח על הפסוק ובני ישראל יוצאים ביד רמה (שמות יד, ח) והתרגום אנקלוס תירגם ובני ישראל נפקין ברי"ש גל"י וכתב הרה"ק בעל הדגל [מחנה אפרים] שהוא על דרך דאיתא בזה"ק שבספרא דא [שהוא ספר הזוהר] יפקון מן גלותא, ומבואר שם עוד יותר דכשיתגלה הספר הזוהר, אז בא יפקון מן גלותא חזו שמרומז הפסוק הזה ובני ישראל יוצאים, היינו מן הגלות ביד רמה וכתרגומו בריש גלי, שברי"ש הוא ראשי תיבות ר'בי ש'מעון בר' יוחאי, גל"י פירושו כשיתגלה ספרו הקדוש שהוא ספר הזוהר אז בא יפקון מן גלותא והבן

ויהי רצון שבימים האלו של הספירה נתחזק כולנו באחדות ובאהבת ישראל ולנהוג כבוד זה לזה, לתקן החטא שהיה שלא נהגו כבוד זה לזה ובזכות זה, וגם בזכות שנתחזק בתורה ויראת שמים נזכה להגאולה שלימה, שמבואר כבר בזה"ק שבחג השבועות נצא מן הגלות בזכות קבלת התורה, ויעזור ה' יתברך שברחמים וחסדים מגולים נצא להגאולה השלימה ע"י משיח צדקינו במהרה בימינו, אמן.

והנה שמעתי לפרש הדברים על פי דרכו של הרבי ר' אלימלך זי"ע, אבל קצת באופן אחר ולומר שאע"פ שדרך העולם הוא שמתגאים ביחוס וסומכין על זה מ"מ ציינו שיש אופנים שהיחוס מביא לאדם להיות שפל בעיניו ואדרבה מביאו למידת העניויות באופן שהוא חושב מי אני נגד אבותי הק' פארי היחוס שאני כלום נגדם ונגד גדולתם וקדושתם ועשייתם רצון ה' יתברך ואיך אני נראה נגדם ולכן הוא מתחזק כל הזמן ורוצה להגיע למעשי אבותיו.

אבל הצדיק שאין לו יחוס והוא ממשפחה פשוטה ביותר הוא יכול להגיע למידת הגאווה ולחשוב כי הוא נגד אבותיו צדיק הוא, ואדרבה הוא חשוב ביותר שהוא הגיע למדרגת הצדיקים מבלי שיהיה לו איזה זכות אבות, אבל הוא יכול להגיע שיתרשל ח"ו מעבודת ה' ויחשוב שדי לו בכך שהוא נגד אבותיו נקרא צדיק, אבל למעשה זה לא נכון כי האדם צריך להיות לו גאווה דקדושה, בבחינת ויגבה לבו בדרכו ה', וצריך שיאמר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב וכן אמרו חז"ל חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם, כלומר דמכיון שהוא יחזיק את עצמו חשוב, הוא יפרוש מן העבירות ויעבוד את ה' יותר ויותר.

ולכן יוצא לפי זה שלהצדיק שיש לו יחוס יכול הוא להגיע לענווה הפסולה, ויכול ח"ו לגרום לו התקררות מעבודת ה' ולכן אמר הכתוב אמור אל הכהנים בני אהרן שידעו בעצמם שהם בני אהרן שידעו הם חשיבות עצמם שהם מיוחסים וקדושים מרחם, חזק יביאם שלא יהיו טמא לנפש שלא יפגמו עצמם בעבירה חלילה, כי בן מלך כשיודע בעצמו שהוא בן מלך, אז הוא יכול לבוא בהנהגתו לעשות רע חזק הוא מה שפירש רש"י להזהיר גדולים על הקטנים, שאף שהוא חשוב הוא קטן נגד אבותיו, מכל מקום צריך להזהירו שיהיה הגדלות של היחוס אבותיו עליו, בכדי שישמור את עצמו שלא יתלכלך את עצמו, ויהיה בעיניו מיוחס ובן מלך, ועל ידי זה יחוס על נפשו וישים עין פקוחה על כל מעשיו.

ולהצדיק שאינו מיוחס יאמר הכתוב שידע שה' אומר זאת מדבר דוקא להכהנים שהם בני אהרן, שאין השכינה שורה אלא על מיוחסים שאע"פ שאין היחס עיקר בעבודת השם, מ"מ זה הרבה מסייע לעבודת השם יתברך כידוע, ולכן יקטין את עצמו הצדיק שאינו מיוחס ואל יאמר זכה לכל זאת בשביל כוחו ועוצם ידו כי זה ענין גאווה אסורה אלא יאמר כי גם הוא מבני אברהם יצחק ויעקב, ואף על פי שיש הפסקים גדולים עד אליו, מ"מ נקראו כל ישראל בני אברהם יצחק ויעקב ובזכותם, הגיע הוא למה שהגיע בתורה ובמצוות ובקדושה, ולא יתלה שבזכותו הוא הגיע למה שהגיע ודו"ק

ונראה עוד לומר בדרך אפשר לפרש מה שכתוב אמור אל הכהנים בני אהרן ופירש רש"י להזהיר גדולים על הקטנים, עלי מה שדיברנו מזה בשבוע שעבר על הפסוק ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך וגו', והבאנו את דברי הנועם אלימלך שכ' שה' ציוה למשה שידבר תוכחה רק לאהרן אחיו הצדיק ובניו המקשיבים למוסר ולתוכחה ורוצים לשמוע שאליהם יגיד ויורה אבל לא יוכיח לאנשים לצים וריקנים שלא יכנסו הדברים לאזניהם כלל ע"ש, ולפי זה אפשר לומר גם כאן בכוונת הפסוק "אמור אל הכהנים בני

נעימות חיים

וכי תזבחו זבח תודה (כב-כט)

השמימה והתפלל: "רבונו של עולם אנו מבקשים בסליחות פנה נא לתלאות ואל לחטאות". רבש"ע הביטה וראה מה הם החטאים והפשעים של בני החבורה שהקטן בתוכינו לא מצא שום חטא לתלות בו את זעף גלי הים אלא בזה שבילדותו הוליך שולל את הוריו והעדיף ללמוד תורה מתוך רעבון כדי להקל מצערם. אנה ה', היום, פנה נא דוקא אל החטאות! ראה מה חטאנו, צוה לשר של ים להשקיט גליו "... הדברים אך יצאו מפי רבי ישראל משקולוב והסערה קמה לדממה. אחרי גמר הידיו ורגיעת גלי הים עמדו כולם ואמרו בהתלהבות "מזמור לתודה".

סיים רבי שמואל הלל שנקר את סיפורו, ואז הגיב האדמו"ר מסטמאר ואמר: "נו, לאחר ויידוי, ראוי ונאה לומר מזמור לתודה. משום כך תיקנו משה רבינו..." "הסביר הגאון רבי יוסף דינקלס זצ"ל את כוונת דברי האדמו"ר בפשטות: בירושלמי (שבועות פ"א ה"ה) נאמר: "והתודה עליו" (טז, כא) "אמר רבי תנחומא בשם ריש לקיש, בשעה שאמר הקב"ה למשה והתודה עליו... התחיל משה ואמר מזמור לתודה, על שם והתודה עליו" ופירש הפני משה: ונתן משה שח וְהוֹדָאָה עַל שְׂמִתְרָצָה בְּיָדָיו.

עובדות חיים

בכעסו לבית הדין שבעיר והתלונן על החלבן שגוזל את הציבור. מיד בדקו חברי בית הדין את הנידון ונמצא שדברי האופה נכונים ומוצדקים, על כן הזמינו את החלבן לבית הדין והוכיחו אותו על כך נענה להם החלבן והצטדק, כי קונה הוא לחם במשקל מן האופה מידי יום ביומו, ומכיון שאין לו אבני משקולות להניח על המשקל כנגד החלב והגבינה, על כן הוא משתמש בלחם הזה שמשקלו ידוע, ומניחו על המשקל כדי לדעת לפי"ז משקלם של החלב והגבינה שהוא מוכר. ואם מוצריו לוקים בחסר הרי זה בגלל האופה שמשקל הלחם שמוכר לציבור לוקה בחסר וזה שגורם גם לו לגזול. ואכן לאחר בירור קצר מצאו שמשקל הלחם שמוציא האופה למכירה חסר הוא במשקלו המקובל... הנה כי כן זהו טבעו של האדם שרואה את נגעי זולתו ולא את נגעי עצמו ולמדנו ש"כל הפוסל במומו פוסל" ומתקיים בו "איש כי יתן מום בעמיתו כאשר עשה כן יעשה לו".

ולא תחללו את שם קדשי (כד, לב)

אשה אוממלה התייצבה לפני כ"ק אדמו"ר רבי יעקב דוד מאמשינוב זצ"ל ומררה בבכי: בנה הבכור מת ממחלת השחפת ועתה מאיימת סכנת מות גם על הבן השני... נכמרו רחמיו עליה ואמר: "אני מבטיח לך שבנך יבריא לגמרי..." התאוששה האשה ויצאה לדרכה ואילו הרב פנה למלוויו ואמר להם: "וכי מה יכולתי לעשות. אילו לא הייתי מבטיח לה שבנה יבריא היתה עומדת כאן כל היום ובוכה..." עמד האדמו"ר בתפלה להשי"ת וכה אמר: "רבש"ע, הרי האשה חושבת שאני צדיק. ואם לא תקבל ברכתי עלול ח"ו להגרם חילול ה', 'שיאמרו דברי צדיקים לא מועילים, אף שאני איני צדיק, הרי לדעתה אני צדיק. אנה ה' חוסה נא שלא תצא תקלה של חילול ה' תחת ידי"... ואכן בחסדי ה' הבריא בנה של האשה

(גדולי הדורות)

הגה"צ רבי שמואל הלל שנקר זצ"ל סיפר לכ"ק האדמו"ר מסטמאר - רבי יואל טייטלבוים זצ"ל, בביקורו אצלו, את המעשה הבא: כאשר עלו תלמידי הגר"א זצ"ל לארץ ישראל התחוללה סערה גדולה בים והיו בסכנת נפשות איומה. הגאון רבי ישראל משקולוב זצ"ל הורה לנוסעים לעשות תשובה ולהתוודות על חטאיהם ברבים וזה יהיה להם לכפרה ולהצילם ממות.

קם הצעיר שבחבורה והחל להתוודות: "היה זה בילדותי בגיל תשע. גרנו ליד דירת הגר"א. אבי ישב ולמד כל היום בביתו ובבית אין לחם לטף ובגד לילדים. מכיון שהדוחק היה נורא נכמרו רחמי ועלה בלבי רעיון:

ערב אחד נכנסתי לבית ובישרתי: החליטו בת"ת לתת ארוחת צהרים לילדים הנשארים ללמוד. שיקרתי. אבא שמח מאד כי לא יצטרך לתת לי אוכל. ההורים חשבו לתומם כי אני שבע אבל אני רעבתי כך במשך שתי שנים רצופות. אכלתי רק בבוקר.

הריני מתודה על חטא נעורים זה, וה' יסלח לי. זהו החטא היחידי שאני זוכר מיום הוולדי". "כאשר סיים את וידויו זלגו עיני הכל דמעות, עמד רבי ישראל משקולוב, נשא כפיו

ונקדשתי בתוך בני ישראל (כ"ב ל"ב)

הרה"ק רבי משה ליב מסאסוב זיע"א, היה רגיל לומר בוא וראה כמה יקר כל אדם מישראל, שכן תשעה גאוני עולם בעלי תריסין אי אתה יכול לעשות מהם "מניין" לתפילה, לקדיש ולקדושה, ולברכו, ואילו עשרה יהודים עמי הארצות פשוטים, מצטרפים ל"מניין" לכל דבר שבקדושה. (סיפורי צדיקים)

ונקדשתי בתוך בני ישראל (כ"ב ל"ב)

מסופר על הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א, שהיה מבקש מאת אנשי שלומו, כי בכל שעה של בטלה יהיו כל מעייניהם בפסוק "ונקדשתי בתוך בני ישראל" שהוא מצות עשה, וזו היתה לשונו: בכל עת ובכל רגע שאדם פנוי ואינו עוסק בתורה הקדושה, ובפרט בעת שהוא יושב בטל לבדו בחדרו, או שוכב על מטתו ואינו יכול לישון, יהרהר במצות עשה "ונקדשתי בתוך בני ישראל" ידמה בנפשו ויצויר במחשבתו כאילו אש גדולה ונוראה בוערת לפניו, ולהבותיה עולות עד לב השמים והוא לשם קדושת שמו יתברך, שובר את טבעו ומפיל עצמו לתוך האש על קידוש השם, ומחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, נמצא שאינו שוכב או יושב בטל אלא מקיים מצות עשה דאורייתא שהיא יסוד האמונה והעמוד הגדול שכל בית ישראל נשען עליו. (שם)

ואיש כי יתן מום בעמיתו כאשר עשה כן יעשה לו (כד, ט)
מעשה בבעל מאפיה באחת הערים הגדולות שהחליט לבדוק פעם אחת משקלם של מוצרי החלב והגבינה שקנה מן החלבן, ונתברר לו שהחלבן מרמה את הלקוחות, שכן מדותיו ומשקלותיו לא היו מדוייקים. אך מכל מקום לא רצה להוציא עליו מיד לעז עד שיברר את הדבר עד תומו. על כן טרח לבדוק ולשקול את הגבינות במשך מספר ימים ואכן ראה שבאופן עקבי ותמידי משקלם לוקה בחסר. לפיכך הלך

הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
בספרו גם אני אודך

[פ"ב מ"ד]

ואל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה.

יש לפרש דקאי על כאלה אנשים שחושבים דבגיל ששים שנה יתחילו ללמוד דאז הם כבר פנויים מעסקיהם דאי אפשר לעבוד אז כ"כ במסחר. ולכך הזהיר התנא דשמא לא תפנה דאין אדם יודע כמה זמן יחיה וכאמרם ז"ל (שבת קנג.) ישוב היום שמא ימות למחר. ולכך גם בשנות צעירותו יקבע עתים לתורה:

עוד יש לרמוז "שמא לא תפנה" ר"ת אותיות "לשת" ר"ל לששת ימים רמז דעיקר החשש שלא תפנה היינו בששת ימי המעשה דאז הטרדות רבות ועלול אתה להיות טרוד כ"כ עד שלא תפנה כלל ללמוד, משא"כ בשבת דהאדם פנוי מעסקיו ויש לו זמן ללמוד. ולכך קאמר והזהיר גם על ששת ימי המעשה דהטרדות רבות דלא יאמר כשאפנה אשנה, היינו שאמצא איזה זמן גם בששת ימי המעשה ללמוד כשאגמור את העבודה וכדו', דשמא לא תפנה ויהא לך טירדה אחרת, ולכך העצה לקבוע שיעורים בששת ימי המעשה ללמוד תורה תמידים כסדרן ולא יעבור אף אם הטרדות שלו רבות מאד.

והרה"ק משומרי אמונים זצ"ל בספרו טהרת הקודש מאמר מארי דחושבנא (פ"י) פ"א אל תאמר לכשאפנה אשנה, דהיינו אשנה (בניקוד פתח) את דרכי כי שמא לא תפנה. ע"כ.

[פ"ב מ"ה]

ולא הביישן למד

ר"ת וס"ת "ולא הביישן למד" אותיות "דנו להא", רמז דאל יחשוב הביישן דמשום שהוא ביישן לא ידונו אותו בשמים שלא למד. ולכך רמז דידונו "להא" ר"ל "לזה" שהוא ביישן למה לא התגבר על הבושה ולא שאל לרב מה שלא הבין, דצריך להשתמש במידת הבושה רק כשאל לעבור עבירה ח"ו, ובאופן זה אמרין לקמן [פ"ה מ"כ] ובושת פנים לגן עדן. דכל המתבייש לא במהרה הוא חוטא [נדריים כ.].

עוד יש לרמז דר"ת וס"ת "ולא הביישן למד" אותיות "דנו להא", ר"ל דידונו בשמים "השלא" שאל לרב "ולא" התגבר על הבושה וכנ"ל.

ולא הקפדן מלמד

ר"ת וס"ת "ולא הקפדן מלמד" אותיות "דנו מהא", רמז דדנין בשמים "מהא" ר"ל "מהמלמד" על שהיה קפדן, ועי"ז לא לימד כראוי לתלמידיו, ולכך הזהיר התנא שלא יהא המלמד קפדן דאם יהיה קפדן לא יוכל ללמד וגם ידונו אותו בשמים על זה.

וגם קאמר התנא דלא הקפדן מלמד הנפק"מ למנהלי הת"ת שלא יקחו לתלמוד תורה מלמד קפדן דזה לא ילמד לתלמידים כראוי. ואם לא ישגיחו ויקחו מלמד קפדן עלולים המנהלים לתת ע"ז הדין ח"ו, אלא יקחו מלמד שיסכים ללמד אפי' הרבה פעמים אותו סוגיא עד שיבינו כל התלמידים כראוי, ולא מתרגז על הסברת כמה וכמה פעמים את פשט הסוגיא.

ובמקום שאין אנשים השתדל להיות איש

שמעתי לפרש דמי דלא קאמר התנא השתדל להיות "איש", אלא השתדל להיות "איש", רמז דלאו דוקא דמוכרח זה להיות האיש, אלא יכול להשתדל אצל אחר ג"כ שיסכים להיות "איש", [לישב בראש ולהורות הוראות וכמו שפי' הר"ע מברטנורא] וזהו השתדל [שאתה תשתדל], להיות איש [שהיא איש ראוי שיעמוד בראש].

ובביאור משנה זו עיין מה שפי' הרה"ק משומרי אמונים זצוק"ל בספרו שלחן הטהור שער צדקה והכנ"א פ"ב באורך עיי"ש.

[פ"ב מ"ז]

קנה לו דברי תורה קנה לו חיי העולם הבא

ולעיל מיניה בסמוך אמר **מרב**ה תורה **מרב**ה חיים רמז דאע"פ דמי שקנה לו דברי תורה קנה לו חיי העוה"ב, מ"מ אם לומד מעט

יקנה לו מעט עוה"ב, ואם ירבה יותר תורה יקנה יותר עוה"ב, דמרב תורה מרב חיים, וחיים קאי גם על העוה"ב דצדיקים במיתתן קרויין חיים (ברכות יח.).

וכן נמי תנן לקמן [פ"ו מ"ז] גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושה בעולם הזה ובעולם הבא שנאמר וכו'. ולכך סמך קנה לו דברי תורה וכו' למרב תורה וכו' לרמז כנ"ל.

אבל מיד במשנה הסמוך [מ"ח] קאמר אם למדת תורה "הרבה" היינו דאע"פ שקיימת מרב תורה וכו', אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת.

[פ"ב מ"ט]

איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם וכו' איזוהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם

לא אמר בסיפא איזוהי דרך רעה "שלא ידבק" בה האדם [דהיינו היפוך מרישא דקתני "שידבק" וכו'], אלא "שיתרחק" ממנה האדם?

רמז דצריך להתרחק מזה המידה בתכלית הריחוק, ולא סגי רק שאינו מתדבק בזה המידה ולא מתרחק ממנה לגמרי.

איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם

לא אמר שידבק בה "אדם" [אף שראיתי גירסא שידבק בה "אדם" מ"מ ברוב הספרים הגירסא "האדם"] אלא שידבק בה "האדם" היינו "שכל זה האדם" ידבק במדה זו, ר"ל שידבק זה האדם בשלימות המידה הזו עד שיהא זה המידה "מושלמת בו".

ובמדרש שמואל כתב [והובא בתיו"ט] הר"ר יונה ז"ל פ"א כי בוודאי שבכל הטובות והישרות יש להדבק אלא ר"ל במידה אחת להיות בה שלם לעולם כי טוב לאדם לאחוז במידה אחת לעולם בשלימות ונקל אליו להשיג ממנה הטובות החשובות כולם מהיות בו כמה מידות ואינו שלם באחת מהן ע"כ. ודבריו ממש מרומז במשנה דקאמר שידבק בה "האדם" [ולא "אדם"]. דהיינו שידבק כ"כ במידה זו עד שיתמלא כל מהותו של זה "האדם" במידה זו שיקנהו "בשלימות" וכנ"ל.

וכן י"ל בסיפא דאמר שיתרחק ממנה "האדם" [ולא אמר שיתרחק ממנה "אדם"] לרמז שיתרחק "כל זה האדם" ממש בשלימות מזה המידה רעה וכל מהותו של זה "האדם" יהיה להתרחק תמיד מזה המידה הרעה.

[פ"ב מ"י]

שוב יום אחד לפני מיתתך

שמעתי לפרש מזקני הגאון ר' לוי הכהן רבינוביץ שליט"א דביום שהאדם לומד תורה ומתפלל ועושה מצוות ומעש"ט נקרא אותו יום בבחינת "חיי" ולהיפך נקרא בבחינת מיתה וזהו שאמר התנא שוב יום אחד לפני מיתתך ר"ל שוב היום הזה והוי עוסק בתורה וכו' לפני שאתה תגרום לאותו יום שיקרא בבחינת מיתה, אם לא תנצלהו כראוי לעבודת ה'.

[פ"ב מ"ב]

וכל מעשיך יהיו לשם שמים

שמעתי לפרש מזקני הגאון ר' לוי הכהן רבינוביץ שליט"א דלכאורה הול"ל יהיו לשם ה' ומהו הלשון לשם "שמים" אלא בא לרמז להאדם דאחרי ימי חייו יעלה נשמתו "לשמים" ויצטרך ליתן דין וחשבון על כל מעשיו, ולכך קאמר וכל מעשיך יהיו לשם שמים שיזכור ג"כ שיצטרך להתייבב עוד בשמים לפני ה'. ואילו קאמר רק שיהיו מעשיך לשם ה' לא היה במשמעות זה הנ"ל.